

A21.26

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΚΟΤΗ:

ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΤΕΡΜΑΤΑ

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

Ενας λιτός τίτλος "Ταξιδίου τέρματα" κι'ένα σεμνό κόσμημα στο εξώφυλλο, λεπτομέρεια ενός ιστιοφόρου απο σχέδιο με μολίβι του Κάσπαρ Νταϊήβιντ Φρίντριχ, εισάγουν τον αναγνώστη στον ποιητικόν απόπλου του Δημήτρη Γκότη. Η διαδρομή θα κρατήσει όσο και οι τριάντα σελίδες του βιβλίου. Μια διαδρομή μνήμης και νόστου αλλά και κατασταλαγμένης σχέσης του ποιητή με το αντικείμενο των στίχων του:

Εκείνο που νοστάλγησα

είναι τ'αγγεία των δακρύων στη σειρά,
οι λίμνες της Αιτωλίας
να τις διαβαίνω και στο νου μου να μη ρέει
ούτ' ένας Αθηαίος ποταμός.

Το νοερό ταξίδι του ποιητή δεν ξεκινά απ'αυτό το βιβλίο, ούτε νομίζω πως θα τελειώσει εδώ, παρ'όλο τον παραπλανητικό του τίτλο. Στην πρώτη απο τις πέντε ποιητικές του συλλογές, με τον τίτλο "Εστρω" το 1989 λέει στο ποίημα "Κίος" το αφιερωμένο στη μητέρα του:

Ετσι, παλεύεις μες στον ύπνο σου πνιγμένος

κι'ούτε υπάρχουν τα στενά για Αργοναύτες,
ούτε και ζεύγματα για Μικρασίας δυνάστες-
κι'ύστερα απλώνεται το πέλαγος σαν κάλυκας
ενός γαλαζωπού ψυχρού ανθού με τη δροσιά,
χιλιάδων πρωινών, χιλιάδων χρόνων,
για να καλοδεχτεί εσένα, σχεδόν ξένο
κάπου μισή γενιά μετα απο το χαμό του φυτεμένο.

Στο δεύτερο βιβλίο του "Ιμάτια" (1990) τυπωμένο κι'αυτό στην Κύπρο όπως κι'όλα τ'άλλα, συνεχίζει το δρομο του ονείρου ενώ οπως λέει:

Η θάλασσα που σε γέννησε σ'ακολουθεί,
η θάλασσα που της ξέφυγες κυλάει
μέσα σου ακόμη, μες στα ναυάγια σου
που'γιναν το στερνό σου κάλυμμα
κι'η τελευταία σου στρωμνή.

Πλείστες αναφορές σε τόπους που τον σημάδεψαν. Πρώτα απ'όλα η Νύμφη του Θερμαϊκού, η αγαπημένη πόλη που τον γέννησε. Αλλα και ο Ολυμπος, το Αιγαίο, τα Μετέωρα, τα Τέμπεη, η Μικρασία, η Κοζάνη κι'η Καστοριά, ονόματα λουσμένα στο μύρο της νοσταλγίας, αλλά και ενίοτε σε φαρμάκι απο "σφήκες της Ημαθίας και τύψεις για μια Βεργίνα ανείδωτη ακόμη".

Ενας ποιητικός Οδυσσέας λοιπόν ο Δημήτρη Γκότης? Ισως, χωρίς κι'ο ίδιος να το συνειδητοποιεί. Ενας Οδυσσέας που το ταξίδι του τις πιο πολλές φορές είναι μεταφυσικό, τον οδηγεί στις υπόγειες φιλοσοφικές στοές όπου τον συντροφεύουν αγαπημένα αναγνώσματα. Αναγνώσματα κι'αγάπες που ψυχία τους ανακαλύπτει κανείς στους στίχους του.

Έχω στα χέρια μου το τομίδιο "Τόπος και ποίηση" από το Ποιητικό Συμπόσιο που είχε γίνει στην Πάφο το 1992. Σαν θέμα της δικής του εισήγησης ο Γκότσης διαλέγει και αναπτύσσει την "Ουτοπία στην Ποίηση" με αφορμή την Δέκατη Ελεγεία του Ντουίνο" του Ρίλκε εξηγώντας: Η Δέκατη Ελεγεία του Ντουίνο δεν είναι παρά ένα ταξίδι. Είναι μία διάβαση μέσα από επιθανάτια τοπία κατά τη διάρκεια μιας καθόδου "εις Άδου". Και ένα τέτοιο ταξίδι μπορεί ν'αρχίσει μόνον επειδή ο Ποιητής έχει δεχθεί την συνειδητοποίηση του θανάτου.

Ταξίδια λοιπόν κι'όχι Ταξιδίων Τέρματα οι στίχοι του. Ταξίδια σε χώρους που τον σφράγισαν με την ευωδιά των χρωμάτων, των ήχων, των γεύσεων τους.

Τον αυχένα σου λάτρεψα στη Μαγνησία
κι'ήταν μαγνήτης για το χέρι μου λευκός,
να βρίσκω λευκοφόρα τμήματα του χρόνου
στην ηδονή του νού σου.

.....

Κι'ο κάμπος σου άνοιξη γεμάτος
με νερά σταματημένα και κοάσματα
εμφυλίων αμφιβίων

Συχνά οι γεύσεις είναι πικρές όπως πικρός και ο αποχαιρετισμός φίλων αγαπημένων:

Ω, πόσοι ως τώρα φίλοι μου νεκροί
μες στο δικό σου χώμα ευωδιάζουν

ή τοπίων κατακρεουργημένων:

Του βουνού σου βρήκα το μάρμαρο άδειο
και το πέτρινο στήθος, που κάποτε έλεγε
πως τα μέτρα άριστα και ο άνθρωπος μέτρο
ήταν τώρα ένας θώρακας στη "Σωτηρία"
μετα τις τόσες ακτινογραφίες σου
τις κεντρομόλες.

ή τέλος από "ουλές ετέρων, λυγρών θανάτων".

Για τον συνταξιδιωτή αναγνώστη της ποίησης του Δημήτρη Γκότση, η διαδρομή δεν είναι εύκολη. Πρέπει εκ των προτέρων να εφοδιασθεί με τα απαραίτητα εκείνα σύνεργα αποκρυπτογράφησης των διαφόρων επιπέδων. Σε πρώτο επίπεδο ξεχωρίζει την άνεση της γλώσσας, το παιχνίδι των λεξεων και των ήχων που συχνά τον παρασύρει σε ελαφρα μειδιάματα:

Μα φθάνοντας Μετέωρα μετά, τι άνεμος,
σαν ανεμούριο μετέωρος ο νους μου,
ούρια ροή και η σταγόνα που κτυπά κλπ

ή

την ωραιότητα νεκρή μέσα στ'αγάλματα
και σκωληκόβρωτα ινδάλματα

ή

Ελλάδα μουλωχτή
ξανοφερτη αγκωνιά και αγωνία μίμων.

Σε δεύτερο επίπεδο ο προσεκτικός αναγνώστης θα ανακαλύψει την τρυφερότητα του ποιητή που προσπαθεί μάταια να την καλύψει με έντεχνες στιχουργικές περικοκλάδες. Πάμπολλα τα παραδείγματα.

Παραθέτω ένα:

Και την οσφύ σου μαντευα ωσαν μια θέρμη
σε παραλίες θέρους μακεδονικού,
πρίν του λυγμού το άκουσμα το πρώτο,
όταν γέρνει
ο μίσχος του φωτός σου μέσ'στη σκοτεινιά μου
κι'έτσι σε ζύγιζα σε λατρείας τον βωμό
όμως αντίστροφα μου έφερνες εσύ
κομμάτια σου της παγωνιάς
βαθειά στην άτμητη μου ζέστη
την κρυμμένη.

Τέλος ο μελετητής καθώς εισχωρεί με το νυστέρι στα βάθη του ποιητικού ορυχείου βρίσκει φλέβες πολύτιμου μετάλλου. Φιλοσοφικές προεκτάσεις που ωστόσο δεν παρατίθενται σαν ψυχρή κι'αλαζονική επίδειξη γνώσεων αλλά αποτελούν φυσικό επακόλουθο της ποιητικής ανάτασης, της ανάγκης για μια διέξοδο πέρα και πίσω απο το χρόνο και τον χώρο.

Γίνομαι όλος τότε μία νύχτα που ανασαίνει.
όρμος κρυφός για αξεπέραστες αφές, χώρος κλειστός
μιας προσδοκίας διαστελλόμενης.
Τι είναι μου πιά το φώς? Παιγνίδι χειροποιητης Σελήνης,
βάρος ολόχρυσο που έτηξαν και έτεξαν οι οδύνες,
κι'αυτές, χιλιάδες πλέον Περσεφόνες που κοιμούνται
μες στην ανάσα μου, πάνω σε κάθε μου πλαγιά
και άπεφθο και άκτιστο χρυσό τις νανουρίζει.

Ενας Οδυσσέας που δεν αγαπά τα ταξίδια, όπως δηλώνει ο ίδιος ο ποιητής. Κι'όμως η πέννα του τον προδίδει, φοράει φτερά, τον τραβάει σε χώρους μυστικούς κι'απρόσμενους κι'εκείνος παραδίδεται ανίσχυρος, ομολογώντας:

Εκεί που φθάνει τούτο το ταξίδι
το διαβατήριο μου γίνεται καπνός
είτε και πέτρα τόσο αφωνη βαρειά.

Μόλις πρωτάνοιξα το βιβλίο "Ταξιδίου Τέρματα " το μάτι μου καρφώθηκε στην αφιέρωση: Μνήμη Θεόδωρου Στυλιανού". Ο ποιητής μνημονεύει τον ποιητή που δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει τον δικό του ποιητικόν απόπλουν εγκαταλείποντας τα χειρόγραφα του στο τυπογραφείο. Ίσως αυτή η διακριτική πράξη να ήταν το έναυσμα για να θελήσω να μπαρκάρω κι'εγώ στο ιστιοφόρο του Δημήτρη Γκότση. Ενα έμμεσο ανεκπλήρωτο χρέος προς τον φίλο των νεανικών μας χρόνων τον Θόδωρο, που δεν μπορέσαμε ούτε ένα στερνό γειά σου να του πούμε. Ευχαριστώ, Δημήτρη για την ευκαιρία μου μούδωσες. Ευχαριστώ κι'εσάς, αγαπητοί φίλοι που είχατε την καλωσύνη να συμπλεύσετε.